

KOSSUTH FERENCZ A 80-AS ÉVEKBŐL VALÓ OLASZ-ORSZÁGI FÉNYKÉPE.

KOSSUTH FERENCZ.

1841—1914.

Zrinyi Miklós, a költő, csupán relativ becses tulajdonít a nagy és nevezetes ősköltől való származásnak. Pedig ő a saját tapasztalatából beszélhetett. A «Mátyás király életéről való elmékedések» című könyvében írja, «hogy eleink tündöklősege csak abban használ, hogy égo szövétnél, fényes fátylánál futjuk az mi életünk pályáját, nem lehetünk setében sem mi, sem az mi cselekedeteink; ha jól viseljük magunkat, azoknak fényességénél mindjárt minden ember meglát; ha rosszul, úgy sem kerülhetjük újjal való ránk mutatást.» Ellenben határozott hátránya a nagy ősköltől való származásnak, hogy a fiút mindig az apja mértékével hajlandó mérni a világ.

Ezt az összehasonlító megbírást Kossuth Ferencz sem kerülhette el, életének utolsó két évtizedében. Pedig nyilvánvaló, hogy itt, maga az összemérés is: igazságtalanság. Olyan kivételes zseniket, a minő Kossuth Lajos, csak századok alatt produkál a természet, s kevés hozzá hasonló van az egész történelemben. Nem-e inzultus a fiú iránt, azt várni tőle, hogy apjával egyenlő legyen, s nem-e igazságtalanság csalódottságot érezni a fölött, hogy ezt a mértéket meg nem őríti. S Kossuth Ferenczszel szemben tetéződött az injuria azzal, hogy nemcsak atyja kvalitásait követelték tőle, hanem annak szerepét is szánták neki. Pedig erre egyáltalában nem készült, s oly környezetben nőtt föl, mely az erre szükséges tulajdonságok kifejlődésének nem kedvezett. Külföldön nevelkedett, a hazai viszonyokat és embereket közvetlen tapasztalásból nem ismerte, s mérnöki tanulmányokat folytatott.

Angliában hallgatta és végezte a mérnöki tudományokat. Minden behatásra fogékony lelkevel beleélte magát teljesen az odavaló viszonyokba. Olyan angolul gondolkodott, mint Albion akármely vele egységű fia. Aztán követte atyját Olaszországba, olaszszá lett, még pedig nemcsak az élet külsőségeiben, s mérnöki pályájának élt, melyen sikerei nem közönségesek. Bányákat igazgatott, vasuti hidakat tervezett, s megépítette Nápolyban Roccoval szövetségbe a Galleria Umbertot, melyet Itália hasonló építményei között csak a milánói múl fölül.

Magyarokkal, a kevés számú külföldön utazókat leszámítva, — kiket útjába hozott a véletlen, — csak az emigráció tagjaival s a családjabeliekkel érintkezett. Nevelő hatás tekintetében az emigráns környezet inkább káros, mint hasznos. Minden idealizmusa és honszerelme mellett is, folytonos kalandos tervezgetéseivel, ábrándos álmódásaival, e

reális élettől való elszakítottágával, elégedetlenségével, sőt meghasonlottságával, és — a mi a magyar emigrációban gyakori volt, — sokszoros czivakodásával és gyanúsításával: nem alkalmas rá, hogy reális államférfiakat neveljen. Másrészt pedig kérdéses dolog, hogy oly fenomenális zseni, mint Kossuth Lajos, elsőrendű nevelő-e a fia számára. A zseni ifjú az apa magas szárnyalását föl nem őríti, eszméit meg nem őríti, ellenben annak hízói őt is körülveszik s napról-napra közvetlen közelből látja atyjának sikertelen küzdéseit, s a nagy igazságtalanságot, mely rajta esett. Fejletlen lelke alig őrízheti meg a harmóniát. Jakoby egy érdekes könyvet írt arról, hogy az uralkodók utódai lassankint, de szinte a törvényszerű következetességgel degenerálódnak, mert az emberi szervezet nem bírja el nemzedékeken át, hogy kiváltságos helyzetben legyen. A zseni utódaira nem ilyen okból s nem is ily veszedelem fenyeget, de legalább is kétséges, hogy nem áll-e fenn itt is bizonyos káros befolyás. Rendesen előfordul legalább annyi, hogy a nagy ember fia, félig fejlődött korában többnek itéli magát a pajtásainál, a mi megnehezíti a saját maga iránti kritikát, néha magát az objektivitás egészséges kifejlődését is.

Élete ezen első korszakában Kossuth Ferencz talán sohase gondolt arra, mint komoly eshetőségre, hogy neki valaha haza fog kellene jönnie, hogy itt politikai pártvezér szerepét vigye. Nem is készült rá. Aztán ez a hazajövetel mégis kötelességévé lett. Megjött tehát, új, ismeretlen viszonyok és még ismeretlenebb emberek közé. A hol az ő nagy tudásának alig láthatta hasznát, a hol az ő gondolatvilágát nem értékelték, a hol az emberek egészen mást vártak tőle, mint a mit ő magából adhatott.

Mikor atyja temetése után visszajött s beutazta az országot, minket, a kik többször kísértettük, meglepett a beszédbeli készsége. A legkülönbözőbb alkalmakkor, a legkülönbözőbb közönség előtt kellett az üdvözlő beszédekre rögtönözve válaszolnia; sohasem volt beszédében egy disszonáns hang, seholya mondot egy megütődést okozó szót, sehonnai se

Kossuth Ferencz festménye. KOSSUTH FERENCZ ELSŐ NEJE, HOGGINS EMILIA.

távozott úgy, hogy kelletlen érzést hagyott volna maga után. S ez jellemzi őt egész élete folyásában. Igaz, hogy ez csak negatív érdeme a szónoknak. De ritka érdem. S a mellett ő nem is tartozott az úgynevezett nagy, magukkal ragadó szónokok közé. S kiválóságainak legnagyobb része is inkább negatív természetű. Ez volt ép legnagyobb oka, hogy agitátorrá nem válhatott. Pedig ép ezt várták tőle. Kifutó mérnök volt, nagy hasznára lehetett volna hazájának széleskörű tudásával, nagy tapasztalatával, nem közönséges tehetségével: s azt követelték tőle, hogy kizárólag politikai pártvezér legyen. Ép ehhez hiányzott benne sok tulajdonság.

KOSSUTH FERENCZ ÉS KOSSUTH LAJOS TIVADAR NEVELŐJÜK, KARÁDY IGNÁC TÁRSASÁGÁBAN.

Ez a Simon tulajdonában levő az évtizedekben készült fénykép után.

A jó pártvezér, a ki nagy sikereket tud felmutatni, nincs csupa erényes tulajdonságából egybegyűrve. Neki számítani kell az emberek elsőrendű tulajdonságaira is, fel kell használni azoknak szenvedélyeit, fogatkozásait, sőt még hibáit is. A mi nem azt feltételezi ugyan, hogy neki hasonló hibái legyenek, de annyi mindenesetre megkívánatik, hogy legalább is érzéke legyen azok iránt. Kossuth Ferenczben ez nem volt meg. Ő úgynevezett «jó ember» volt. Jó ember is, inkább passzív értelemben. Olyan jó ember, a ki fél megbántani valakit, még akkor is, ha azt magasabb érdek követeli; a ki csak szívességeket tud gyakorolni másokkal szemben, a ki a népszerűsége is csak oly értelemben vágyik, hogy őt szeressék, a ki mindig igazat ad anuak, a kivel beszél, s a ki a szemérmetlen tolakodót is inkább tűri, semmint egy parancsoló gesztussal ajtót mutatson neki. S a harcziasságból is alig volt benne valami. Megvédelmezni a maga igazát érvekkel és okokkal: ahhoz kitűnően értett. Támadni az ellenfelét, kivált személyes éll: az egészen idegen volt a lelke előtt. Egyszer nógatták elégedetlen pártbívei ilyen irányban, s ő egy böles mondással felelt: «Jobb úgymond, ha a vezér fontolgató és a katonák túlharcziassak, semmint ha a vezér túlmérsz és a katonák fontolgatók.» De ő nemcsak fontolgató vezér volt, hanem került is a nagy összeütközéseket, s

teljesen hiányzott benne a harcziaké, hogy azokat maga idézze elő.

Ily tulajdonságokkal kellett idehaza átvennie a függetlenségi pártnak a vezetését. Ez a párt, mikor Kossuth Ferencz hazajött, régen leszámolt volt azzal a lehetőséggel, hogy kormányra jusson valaha rendes viszonyok között. Inkább abban látta feladatát, hogy ébren tartsa és ápolja a nemzet függetlenségi aspirációit. Ez okon inkább az idealisták, az elvek emberei domináltak a pártban, semmint a gyakorlati lehetőségek férfai. Ilyen párt vezetése pedig kétszeresen nehéz. Kossuthnak tapasztalnia kellett ezt csakhamar. Az a nagy fényesség, a mely atyja nevéből ragyogott, s az ország millióinak az ő személyébe vetett reménysége átszűrte a nehézségeken, de szünetnélküli küzdelmeket kellett megállania, legtöbbször azokkal szemben, a kik ugyanazokat az elveket vallották, a miket ő.

Azután elérkezett a pozitív munkásság korszaka.

A nemzet egy csodálatos fellobbanása a függetlenségi pártnak adta a többséget, s megalkult a kormány, melynek feje nem e többség soraiból vétetett. Alapjában is, természetellenes bázison jött tehát létre az alakulás. Kossuthnak részt kellett vennie a kormányban, s neki kellett a többség vezérének maradnia, holott nem ő volt a kormány feje. S oly politika támogatásában kellett vezérkednie, a

KOSSUTH FERENCZ SZOBORMŰVE, MELYET ELSŐ FELESÉGÉRŐL KÉSZÍTETT.

melynek alapelveit se a párt se ő nem helyeselte. Szinte emberfölötti feladat. Vegyük még hozzá azt, hogy Kossuth ennek az időnek jelentős részét ágyban fekve, betegen töltötte — sokszor egyfolytában hónapokon át — s vegyük hozzá, hogy pártja se fegyelmet nem tanult, se pedig adminisztratív iskolázottsággal nem bírt. Mózes, mint böles férfiú, negyven esztendőn keresztül utazott népével a pusztákon, hogy ne az a nemzedék vegye hatalmába az Igét földjét, mely ismerte még az egyiptomi elnyomatást, a függetlenségi pártnak pedig negyven esztendei meddő küzdelem után kellett a kormányt egyik napról a másikra átvennie.

Mint szakminiszter, Kossuth Ferencz kétségtelenül maradandó értékű s igen kiváló sikereket mutatott fel. Ezekre sohase voltak tekintettel, ezeket sohase méltányolták. Sőt ellenségei azt is szemére lobbantották, hogy a tárczája nyújtotta hatalmat pártcélok szolgálatára használta fel. Ez pedig nem volt igaz. Mi, a kik ebben az időben csaknem naponta érintkeztünk vele, a kik közelről láttuk munkáját, a kik a párt vezetésében segítségére voltunk, s a körülötte sürgölődőket megfigyelhettük, bizonyosságot tehetünk róla, hogy ebben a tekintetben annyit sem tett, a mennyit minden más elődje és utódja megtett, sőt annyit sem, a mennyit a legkényesebb politikai ildom is megengedett volna. A mit a koalíció egyik volt kormányfője mondott, hogy ő «nem tudtak sem jutalmazni, sem büntetni» az Kossuthra nézve elsősorban igaz. Azonban nem egyedül ebben állott annak az oka, hogy nem tudták megtartani pozíciójukat. A mélyebben fekvő okokon kívül az egyik az is volt, hogy parancsolni sem tudtak. Ez elsősorban levő fogyatkozás volt Kossuth Ferenczben, mint pártvezérben. Az ő «jó ember» természete egyenesen kizárta ennek még kísérletét is.

Kossuth Ferencz kétszer nősült, de egyik házasságából sem született gyermeke. A világtörténetnek egy különös jelensége az, hogy a Kossuth Lajos-szerű óriásoknak legföljebb ha fiai vannak, de férfiakon unokái nincsenek. Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus, Nagy Károly császár, Napoleon, a mi királyaink közül Szent István, Szent László, Hunyadi Mátyás, — s hogy ép csak néhány példát idézzünk — a költők közül Dante, Shakespeare, Vörösmarty, Arany, Petőfi tanúsítják az állítás igazát. Kossuth Lajosnak se volt unokája. Kisebbség fia Kossuth Lajosnak sincsenek gyermekei. Ő most már utolsó életben levő leszármazója a legnagyobb magyar hazafinak.

KOSSUTH FERENCZ DOLGOZÓ SZOBÁJA.

KOSSUTH FERENCZ ÍRÁSZTALA, JOBBRÓL A MELLSZOBOR, MELYET ATYJÁRÓL KÉSZÍTETT.

KOSSUTH FERENCZ A HALOTTAS ÁGYON.

KOSSUTH FERENCZ IDEIGLENES RAVATALA A GRESHAM-PÁLOTAI LAKÁSÁN.

Jelky Gyula felvétele.

A KÖZÖNSÉG ZARÁNDOKLÁSA KOSSUTH FERENCZ RAVATALÁHOZ, A NEMZETI MŰZEUM CSARNOKÁBA.

Jelky Gyula felvétele.

SZÍNHÁZAK

IBSEN: A trónkövetelő; a Nemzeti Színházban.

Ibsen hírneve és érvénye most kerül arra a pontra, a mikor nyugodtan, illő perspektívából és kortársi elfogultság nélkül lehet látni és értékelni. A harc, a mely egykor neve körül folyt s a mely különösen a német drámat olyan igazolomba hozta, hogy még ma is vergődik tőle, rég elcsöndesedett s a harc nyomán kelt diadalmi láma is elcsitult, túlzásai eltompultak. A nagy norvég költő most a tudomány ítélőszéke előtt áll, a mely pontosan igyekszik megállapítani, mit nyert vele a világ irodalma s milyen súlyú az a vívmány, melyet az ő neve a dráma fejlődésében jelent. A németeknél olyan bő és számos irodalom fejlődött ki körülötte és gyarapszik még ma is, hogy már-már attól kell félni, a magyarázó könyvek roppant tömege elföldi szem elől magát a költőt. Ezzel a nagy filológusi és filozófiai apparátussal a németek most Ibsent is úgy kisajátítják maguknak, mint a hogy már rég kisajátították Shakespeare-t: ma már mindenki, a ki a világ bármely pontján Ibsennel foglalkozik, kénytelen a német kritika kásahegyén keresztesülenni magát és a német magyarázókat paszszemén át nézni a költőt.

A kritikai munka folytonos növekvésével azonban nem áll arányban a költő szinpadai népszerűsége. Ma már Németországban sem valami sokat játszószék, inkább csak azt a kötelező irodalomtörténeti érdeklődést tanusítják iránta, mely többé-kevésbé kijut mindenkinél, a ki be van sorozva a klasszikusok fényes névsorába. Kissé hamar vált irodalomtörténetivé, de ez közös sorsa minden drámaíróknak, mert minden műfaj között a dráma az, a mely leginkább a maga korának szól. A szinpad lelke az aktualitás, a kor szellemével való kapcsolat; egy-egy nagy színész, vagy rendező föléleszthet egy időre egy régi darabot, vagy író, de akkor a hangsúly a drámaról a színészi munkára tevődik át; a maga saját erejénél fogva sohasem tud föléledni a régi szindarab. A régi nagy írók darabjait az irodalmi kegyelet tartja a színházak műsorain, meg az, hogy csak nagy írók tudtak igazi nagy szerepeket, a legmagasabb színészi ambícióra méltókat alkotni. A tömegek érdeklődése mindig az aktualitása, a mult nagy alkotásai az irodalmi értékek, az igazán műveltek és érdeklődők tápláléka maradnak. Így kerül az író, ha igazi nagyság van benne, a maga igazi publikumához, a mely nem húzza le a maga alacsony színvonalához, hanem tanulmányt nyújt, szeretettel igyekszik fölemelkedni hozzá, a mely nemcsak az ólós szórakozás örömeit találja benne, hanem komoly lelki ügyet csinál belőle, szellemi életének fontos elemét. Csak az egy Shakespeare tud még ma is nemcsak erre a kicsiny táborra, hanem a nagy tömegre is hatni, de hát Shakespeare mindenben kivétel. A nagystíliú drámai színjátszás ő belőle, az ő drámájából fejlődött ki, az ő szerepeinek eljátszására vannak a legszilárdabb tradíciók s minden utána jött drámaíró nagyrészt azokat az interpretáló készségeket találja a szinpadon, a melyeket Shakespeare hatása fejlesztett ki. A szinpad életével, fejlődésével való ez az összeforrottság tartja meg őt a szinpadon.

Ibsen szinpadai életére az is korlátozólag hatott, hogy legalább eddig még nem tudott kifejleszteni Ibsent játszó tradíciót. A mai szinpadai játéktípus két tényező teremtette meg: Shakespeare és a XIX. századi francia dráma. Nagy színházi kultúrák ezeknek a játszását úgyis az a tökéletességig kidolgozták s az így kifejlesztett stílusokhoz szoktatták hozzá a közönséget, a melynek szemében az a színjátszás, a hogy Shakespeare-t és a francziákat játszószék. Ibsen azonban nem illik bele teljesen e stílusok egyikébe sem, szerintük játszószék Ibsent bizonyos mértékig mindig az ibseni dráma megamisztása marad. Azok a kísérletek, melyeket a mult századvégi színészet, különösen a naturalista iskola egy új szinpadai játék-stílus megteremtésére tett, nagyrészt ered-

ménytelenek maradtak, egy-egy nagy színészi egyéniség tudott rajtuk belül értékeset produkálni, de tradíció nem lett belőle s a színjátszás hamarosan más utakra tért, szép csendesen visszavonult a régi tradíciók forrásához. A rendező művészetére vetett erősebb hang-súlyval próbáltak valami újat, termékeny találatni, de a hogy mi látjuk a dolgokat, ez az irányzat is apadóban van, a várva-várt új stílust nem teremtetten meg és aligha is fogja megteremtteni. Olyan színházak, melyek Shakespeare-tűrhetően, sőt kitűnően, a modern francia drámat kifogástalanul tudják játszani, Ibsennel alig tudnak mit kezdeni, — nincsenek meg a hozzávaló színészi standardjaik. Innen magyarázható, a faji és világnézeti ellentéteken kívül, hogy Ibsen sehol sem tudott, Németországon kívül, gyökeret verni. A francziák néhány érdekes, de teljesen dugába dől kísérlet után végleg elfordultak tőle, az angolok olyan emberek agatálása ellenére, mint Bernard Shaw, Chesterton és más kitűnő szellemek, értetlenül nézték, az olaszoknál csak Duse és Zacconi játéka tudta rövid életre galvanizálni s velük hamar le is tűnt.

Nálunk, a hol a XIX. századi francia dráma hatása uralkodóbb, mint bárhol másutt, szintén nem tudott Ibsen szinpadai életre kelni. A Nemzeti Színház már a nyolcvanas évek vége óta, újra meg újra megismételte kísérleteit Ibsen meggyökeresítésére, de bizony csak kevés sikerrel. Az egy *Nóra* aratot zajosabb és tartósabb szinpadai sikert, épen azoknál a tulajdonságainál fogva, melyek a kevésbé ibseni drámák egyikévé teszik: technikájának a Dumas-Sardou-féle francia dráma technikájához közelálló voltánál fogva. Márkus Emilia művésze, a mely épen a francia drámákon nevelkedett nagyra, sikerre vitte ezt a darabot is. A többi Ibsen-drámák a színház érdekes kísérletei maradtak, de a kísérletnél nem jutottak tovább, egy sem tudott a műsoron megmaradni.

Hogy a Nemzeti Színház nem hagyott fel teljesen ibseni kísérletezésével, azt megmutatta most egy nálunk eddig teljesen ismeretlen Ibsen-dráma, a *Trónkövetelő* előadásával. Ibsen történeti drámái közül ez az első, a mely nálunk szinpadra került, — a mi közönségünk csak a társadalmi és pszichológiai drámák költőjét látta Ibsenben. Hogy épen szerencsés lett volna a választás, melylyel a költő új oldaláról mutatják be, azt nem mondhatni. A *Trónkövetelő* egyike Ibsen ama darabjainak, a melyek legnagyobb mértékben váltak irodalomtörténetieké. Ifjabbkori műve, mikor még drámaírói technikája és világnézete nem volt teljesen kialakulva, még erősen idegen hatások alatt állott: Shakespeare, Schiller és a többi német klasszikusok, a francziák hatása váltakozva csillan meg benne és erősen ingadozóvá teszi tónusának belső egységét. Egyike Ibsen leginkább anorganikus darabjainak: az egyes drámai momentumok szerves összevegyültség nélkül kavargognak benne s pompás erejű részletek folyton váltakoznak bágyadtakkal és érdektelennel. A közönség szempontjából nem csekély veszedelme az sem, hogy a norvég történelem óskorából — tehát egy előtűnik teljesen ismeretlen és számunkra idegen történelmi milieuból — van véve és speciálisan norvég hazafiságot hirdető, a mely bármi tiszteltetelműt, minket alig tud felmelegíteni. Mindehhez még hozzá kell venni, hogy a cselekvény részletekkel, sokszor nem is fontos részletekkel túlterhelt, a darab szokatlanul hosszú (éjfél utánig tart) — s igen türelmes-nézőnek kell lenni, a ki le tudja küzdeni az unalom kelletlen érzését.

Ibsen a tulajdonképeni norvég nemzet megalkakulása pillanatát vette drámája tárgyául. A norvégok évszázadokig apró törzsekre, afféle kiskirályok vezetésével álló s egymással ádáz harcokat vívó pártokra bomlottak s a királyi hatalom csak nagyon lazán tartotta

össze ezt a véres kavargást: a király mindig valamely párt uralomra jutását jelentette s vele szemben mindig ott voltak, fegyverrel kezükben, a többi pártok. Hakon király valószínűleg meg először az egység gondolatát: sorra leverte az ellene támadó pártokat és a maga királyi hatalmában egyesített minden hatalmat s ezzel a nemzetet is egygyé tette. Ez a Hakon király a dráma egyik hőse: küldetése van, biztosan halad a maga útján, nagy célja, a lelkeben élő gondolat megvalósítása felé s minden ellenállást, a régi pártos szellem minden feltámadását legyűri. Kissé passzív alak, félíg kívül áll a dráma cselekményén, inkább szimbólum, mint eleven egyéniség, a lelke belsőjéből, emberi világából nem mutat meg semmit. Az efféle hőskéket a legnehezebb elevenen megrajzolni — ezt csak Shakespeare tudta. Hakonnal szemben áll, mint a trónkövetelő kiskirályok legkülömbike Skule jarl. Hatalmas lélek, királyi tehetség és féktelen ambíció, a mely megmérgezi az ember egész lényét, — de bukásra ítélt ember, mert épen az hiányzik benne, a mi Hakon ellenállhatatlan ereje: a nyugodt, öntudatos, magától értetődő elszántság. Válságos pillanatban töprengő, önmagában és ügyében kételkedő, — Ibsen későbbi nagy szkeptikus alakjainak előfutárja. Bukásra ítélt alak azért is, mert az új világot jelentő Hakonnal szemben a régi világot jelenti. Hakon nagy nemzeti eszméjével szembe nem tud állítani egyebet, mint a maga ambícióját. Hasztalan akarja, mikor megtudja Hakon nagy eszméjét és varázsa alá kerül, eltulajdonítani, az eszme csak azzal él és azt élte, a kiből megfogamzott; a ki csak mintegy köpönyeget veszi magára, az elbotlik benne s csak annál gyászosabbá válik a bukása. Hakon és Skule jarl között áll Nicolas püspök ördögi intrikus alakja, félíg Meisztó, félíg szinpadai figura; ő szítja a két hős között a harcot, merőben gonosztevői passzióból, mert ő a rosszat magáért a rosszért teszi; ha ő nem kerihetett meg, veszületett gyávassága miatt, minden hatalmat, hát ne élvezze más se. Ő adja a darab leghatásosabb jelenetét: hosszú haldoklása, miközben elköveti utolsó gonosztevéit, gyögyíthatatlanul beleoltja Skule jarlba a képtelt Hakon királyi származásában s ezzel alkalmat ad Skule jarlnak a nyílt fellázadásra, — a hatásos jelenetkor sorát adja, — Ibsen bámulatos ravaszsága, a mely a legnagyobb szinpadai rókák egyikévé teszi, itt mutatkozik meg először. Nicolas püspök alakját, valamint az egész darabot is, a német kritika erősen túlbecsüli, az alak nem az a démoni hatalmu valaki, nem egyivású párja Goethe Meisztó-jának, hallatlan gazsága inkább emlékeztet a romantikus dráma intrikusára, nem magasodik ki emberfelettié, de nem is emberi. Szinpadon kidolgozás, nem eleven lélek. Igazán megélelt alak csak egy van a darabban: Skule jarl s csak ő is tud érdekelni, a többi mind alig más, mint kuliassa, a melyet ide-oda tologat a szerző, a hogy épen ezéjla kívánja. S egyes jelenetek hatalmas erején kívül csak ez az egy alak érezteti folyton, hogy itt egy nagy költő van jelen.

A Nemzeti Színház a shakespearei drámák stílusában hozta színre a darabot, a mi sajnos, mértékeltlen és lélektelen szavalást jelent és alapjában elhibázott szereposztást. Épen a legfontosabb szereplő, Skule jarl kapott Bakó személyében olyan megszépítést, a kinek egyéniségében nincs semmi az alak ibseni mélységéből. A helyett, hogy megmutatta volna a belsőleg vívódó, viharos lelki, önmagát kétségekkel gyöttrő hőst, — csak tirádákat szaval. Kürthy József intelligensen, előkelően és erővel is játszott Hakon színtelen alakját. Azt hisszük, itt meg kellett volna cserélni a szerepeket. Gál Nicolas püspöke hatalmas alakítás, — az előadás egyedüli igazi értéke.

Schöppin Aladár.

AZ ÚTITÁRS.

Elbeszélés. — Irta SZÖLLÖSI ZSIGMOND.

A nőnek nem volt annyi ereje, hogy lábra tudjon állni. Ott ült a tenyérenyi széles ösvényen, a mely a meredek szikláról és a tő közt szoroskodott és mind a két kezét arcára tapasztotta. A víz csak úgy patakzott róla. A férfi, szintén csuronzívesen, ziháló mellel, lihegve támaszkodott a sziklához, kezével törölgette az arcát, hol a tóra, hol meg a nőre nézett, zavartan, csodálkozva és értetlenül. A magyarázatát kutatta a helyzetnek és képtelen volt megtalálni.

Neki most a tő fenekén kellene feküdnie. Ezért jött ide a vég halálos eltökéltségével szívében, beleburkolózva a magános és néma éjszaka homályába. Semmiféle kétség vagy tétovázás nem zavarta többé. Kifosztott és megalázott szíve végképp elbűsült az élet-től. Beleszórt az ezüstös holdfénybe azt a neret, a melyet, megesküdtött rá magában, soha többé kimondani nem fog és mereven leeresztett karral beledől a sötét vízbe. De mi volt az, a mi aután történt? Ezt nem tudta megfajteni. Még azzal se volt tisztában: látta-e, hallotta-e, vagy csak megérezte, hogy ugyanabban a pillanatban, a mikor ő, egy másik valaki is a vízbe vetette magát. És az ember, a ki a halálba ugrott ugyanabban a pillanatban, biroka kelt a halállal a másik életeért: a másikéért, a ki szintén szabadulni akart tőle. A tusakodás semeddig se tartott. Egy félperczig semmiesetre. Egy mozdulat és az egyik öngyilkos: a férfi, már fogta a másikat: még egy mozdulat és már az ösvény kövén voltak mind a kettő, a holdfényes, meleg, olajfa-illatos éjszakában.

A férfi csak most látta, hogy a kit kimentett: nő. Egy darab ideig csak nézte zavaros érzései viharásával a szívében, de aután, félíg még mindig kabultán, odalépett hozzá, a nélkül, hogy tudná: mit is csinál, megfogta a karját és szinte gépiesen mondta:

— De kérem... kérem... hát hogy tehet ilyet?...

A nő kért keze lehullt az arcáról. Csöndesen megfordította a fejét és álmélkodó, kérdő tekintettel nézett a kérdezőre. A férfi látásból ismert ezt a vékony, szomorú, hervadt arcot. A dangizi német kisasszony volt, a ki több mint tíz esztendője évről-évre eljárt ide a Garda partjára, bús és magános szerelmese a világ legkékebb tavának. Egyedül volt; mindig egyedül itt, a hol az emberek rendszeren párosulnak. Ő magánosan bolyongott a parton, maga ült az étkező terem egy kis sarokasztalánál: de kíváncsi, alázatos, és kis szomorú szemmel figyelt mindenkit. Szép alkalmat is sohasem volt és az élete majusán akkor is túl már, a mikor először jött ide. Most már apró ráncok vékony sugarai szaladtak szerte a szeme és a szája sarkából.

A hervadó, csunya arczoska most sápadt volt, mint a viasz. A szomorú szemek álmélkodó tekintete nagy zavarba ejtette a férfit, úgy hogy félrefordította a fejét. A kisasszony várt egy darab ideig, aután csöndesen mondta:

— Ön kérdezi ezt?... Ön kérdezi tőlem?... Hiszen én csak ugyanazt akartam...

A férfi indulatosan csattant föl: — Ugyanazt?... Hát honnan tudja?... Hát... hát hogyan jött ide?

— Ön után jöttem.

Ezt határozott, nyugodt hangon mondta, úgy, hogy a férfi nagy meglepődéssel kérdezte: — En utánam?... En utánam?... Igen... Ön után. Négy nap óta, a mióta itt van, mindig a nyomában vagyok... Mindig szemmel tartom... Ezt ön persze nem vette észre... Természetes... De magam is vigyázom, hogy ne legyen föltűnő...

A férfi csodálkozva és fölindultan nézett rá. Most már neki is úgy rémlett, hogy a hány-szor hátrahátrált, egy bizonyos távolságban mindig maga mögött látta a leányt az ő örök fekete ruhájában, fekete ernyőjével a kezében. A homloka ráncos lett és nyers, boszús hangon kérdezte:

— De hát miért?... Mit akart tőlem?... — Semmit. — Semmit?... Akkor hát miért járt a nyomomban?

A leány lehajította a fejét és mintha csak magamagának mondta volna: — Mert tudtam, hogy miért jött ide.

A férfi megrendült. — Tudta?... — Tudtam.

— De az Istenért: honnan tudta?... És... és mit tudott?... A leány nem nézett föl. Csöndes, nyugodt hangon beszélt:

— Azt, a mi történt, vagyis a minék történnie kellett volna. Tudtam, hogy ön meghalni jött ide, mert lehetetlen volt nem tudnom... En láttam önt... én láttam önöket négyszer... Négy esztendőben minden tavasszal... Úgy-e négyszer?... Nem gondolnám, hogy tévedjek... Mert nagyon figyeltem... Nagyon szép volt... Itt sok a boldog ember... De maguk... Az nagyon szép volt... Nagyon szép... Négyszer jöttek el minden tavaszon egymás után és mindig... mintha először lettek volna itt... Édes Istenem!... Gyönyörű volt... És most... most ötödikször ön... egyedül jött... Az arca sápadt és a szeme beesett... És járt kora reggeltől késő estig egyedül mindenütt, a hol még tavaly is... Sorra fölkeresett minden helyet, a hol egykor egymás kezét fogták és megsimított minden padot, a melyen valamikor egymás mellett ültek... Láttam... És tudtam mindent...

A leány elhallgatott, de a férfi idegesen, érdesen szólt rá:

— Folytassa!

— És a leány beszélt tovább: — Beláthatja, hogy nem volt nehéz kitalálnom a titkát... Hát miért jöhetett volna ide így másért, mint — búcsúzni. És azt is láttam, hogy mitől búcsúzik... Ez az arcára volt írva, a mint hogy az arcukra van írva mindazoknak, a kiknek ez a gondolat jár a fejükben.

A férfi tompán ismételte:

— Az arcukra van írva...

— Igen, igen, — erősítette a leány és élénken bólintogott a fejével. — Az arcukra van írva, de ezt csak azok tudják elolvasni, a kik maguk is ugyanerre készülnek... Valami van a homlokukon... a szemükön... valami olyan, mint egy fehér fátoly... ezt én nagyon jól láttam a maga arcán és önmé is látnia kellett volna rajtam, ha egyszer az arczomba nézett volna... Látnia kellett volna... Mert én már esztendők sora óta ebben a fátolyban járok és ezen keresztül látom a napot és a csillagokat... esztendő sora óta mindig utoljára... Mindig utoljára...

— Mindig utoljára?... És...

A férfi megakadt. A leány kisegített:

— És — miért nem?... Ne tagadja: tudom, hogy ezt akarta kérdezni... En felelek rá. Megmondom. Mert vártam... Vártam valakit!

— Engem?

Ez a szó úgy csattant, mint egy korbácsütés. A leány megakadt tőle és sietve, élénken felelt:

— Nem! Nem! Legalább nem gondoltam, hogy önt. Ebben még akkor is kételkedtem, mikor kezdett bizonyos lenni, hogy — igen. És ezt nem is értem most sem... Hogy miért ön?... Egy ember, a ki négy évig boldog volt... A ki négy esztendő emlékeit hordja a szívében... En nem tudom, mi történt vele?... Meghalt, elveszett vagy elrabolták... de hisz az mindegy. A való, hogy igenis boldog volt! Hogy vannak emlékei, a miket visszaélmodhat... magához ölelhet... Négy esztendő!... Édes jó Istenem, hogy van, a kinek ez se elég, hogy élni tudjon... És én, én mégis élek!

Hevesen szökött fel a tőből, úgy, hogy a férfi ijedten kopott a karjába:

— Mit akar az Istenért? Mit akar?

A leány egész testében remegett. Sokáig mozdulatlanul és némán állt, aután egyszerre lecsüggesztette a karját és különös, száraz hangon mondta:

— Semmit. Már semmit!... Csak... csak bocsánatot akarok még kérni...

— A férfi megütödvé nézett rá:

— De miért?

A leány lehajtott fejjel, akadozva felelt:

— Mert... mert azt hittem, hogy... ne-

kem is szabad... Ha ön, a ki olyan boldog volt, a kinek annyi emléke van... ha ön meglehet... azt hittem, meglehettem én is... én is, a kinek egy perce se volt, a melyre... a melyre emlékezhettek... Egy perce se, soha!... A ki mindig magában volt... mindig egyedül... Mindig... És azt is nagyon jól tudtam, hogy ez az életben már sohasem lesz másképpen. Soha. Hát... úgy gondoltam... legalább...

Elnémult.

A férfi várt egy darabig, aután sürgetve mondta:

— Legalább?

A leány a két kezébe temette az arcát és alig hallhatóan, remegő hangon sutogta:

— Legalább... oda ne menjek egyedül...

A férfi megragadta a leány vállát és hirtelen támadt forró megindulással súgta neki:

— Oda?... Hová?... A halálba?

A leány szorosan az arcára tapasztott kézzel, élénken bólintogott és inkább csak lehelt, mint mondta:

— Igen... Legalább oda ne... egyedül... Ezt... nem mertem... Szégyeltem... Kérem; ne haragudjék érte...

Olyan mozdulatot tett, mint a ki futni akar.

De a férfi erősen fogta a vállát. Ránézett a leányra, aután behunyta a szemét és gondolkodott. Egy szót keresett, de nem találta meg, mert ezt a szót minduntalan elborították egy föláradó érzés forró hullámai. Ez az érzés: a szájalom volt, oly heves és viharzó, hogy majd szétvetette a mellét. De e viharzó áradat hullámain bátran és szinte boldogan ringatózó egy különös eszmélet, a mely e pillanatban kelt ki diadalmasan a fekete habokból. E pillanatban, mikor a férfi hónapok óta először érzett — másért. Először sajnált mást, mint magamagát. Először látta, hogy van a világban még nagyobb boldogtalanság, gyötrelmebb szegénység is, mint az övé.

Es erre az érzésre — elmosolyodott. Irtóztos sulyok leszakadását érezte a szívéből és lelkének szinte üjongó fölszárnyalását. És ez a szárnyaló indulat visszatartatlan erővel sodort le egy szót az ajkáról:

— Szegényke...

Megijedt, hogy kimondta: de már késő volt. A leány, mint a kit iszonyú ütés ért a szívében, megtántorodott és fölsírt hangosan, keservesen, fuldokló zokogással, úgy, hogy a férfi szinte megrémülten kereste a szót, a mivel megvigasztalja. De a szíve csodálatosan néma volt. Gépiesen, tompán mondotta:

— Elni kell!... Elni kell!

De annyira érezte a szava ürességét maga is, hogy szinte kötelességszerűen jónak látta elismételni a frázist. Bizonyos pátosszal mondta:

— Az élet kötelesség... Kötelesség!

Csak most vette észre, hogy már nincs is, a kinek beszéljen. Ő eresztette-e el, vagy az szabadidő-tőle ki magát, nem emlékezett rá: de a leány már nem volt mellette... Az ezüstfényes éjben látta, a mint nesztelen sietéssel, szinte futva megy a tóparton a város felé.

Érezte, hogy utána kellene sietnie. De, maga se tudta, miért, nem mozdult. Csak nézte, a mint lenge alakja végképen belevész a távolba, végignézett a maga csuronzíves alakján és elmosolyodott.

— Szegényke, — mormolta magában, de akármilyen őszinte volt a részvéte, érezte, hogy a szíve olyan könnyű, a milyen nem volt hónapok óta.

A rengeteg hegy tövében Riva villamlámpái féhéren szikráztak. Az ég ezüsfolyamán, a melyet a tópart meredek hegyei szegtek, csöndesen úszott a hold az egyik szélről a másikra. Az olasz órhájó reflektora izzó fehér fénycsórával söpörgette végig a tó villogó hátát és a lombos lejtőket. Egy réztrombita harsant meg valahol és a kiáradó dal forró libegéssel röplött a víz fölé, a mely szikrázva borzongott meg meleg lehelletétől.

A mi emberünk csöndesen indult meg hazafelé és a világért se nézett volna a vízre. Úgy érezte, hogy ezt nem szabad többé tennie. Ezt elvette tőle valaki, a kinek nagyobb joga lett volna hozzá. És — egy csöppet se sajnálta ezt az elvesztett jussát.

1. Szentendre előtt. — 2—3. A fődélizeten. — 4. Ebéd. — 5. A visegrádi vár. — 6. Salamon tornya.

A DELEGÁTUSOK KIRÁNDULÁSA VISEGRÁDRA. — Balogh Rudolf felvételei.

1. József főherceg és Augustia főhercegnő az udvari páholyban. — 2. Közönség. — 3. Résztvevő hölgyek. — 4—9. Pillanatfelvételek az ugrásokról.

A BUDAPESTI LOVASVERSENY (CONCOURS HIPPIQUE). — Balogh Rudolf felvételei.

A szentpétervári sakkverseny résztvevői. Balról jobbra nézve, elől ülnek: Gunsberg, Blackburne, Lasker, Tarrasch, Burn, Gebhardt, Rubinstein, Bernstein, Capablanca, Janovszki. Az álló alakok között a második Marshall, mellette Alechin, Niemzovics és más mesterek.

LASKER A SAKK VILÁGMESTERE.

Hosszú, izgalmas küzdelem után véget ért a szentpétervári sakkverseny, a melynek eredménye: dr. Lasker Emánuel maradt a világmester. Fiatal, huszonhatesztendő ellenfele, Capablanca, a kinek győzelme csaknem a verseny végéig bizonyosnak látszott, mögötte maradt és nem vitathatták el tőle a világmesteri címet, a melynek húsz esztendő óta büszke tulajdonosa Lasker.

Évtizedek óta nem volt a sakkozó világnak olyan érdekes és értékes eredménye, mint a szentpétervári mesterverseny. Részt vettek rajta Maróczy Géza és Schlechter kivételével, a legkiválóbb sakkmesterek. Egyaránt méltóképen volt képviselve az idősebb és a fiatalabb mestergárda. Tarrasch, Marshall, Janovszky, a veterán Blackburne és Gunsberg mellett ott küzdöttek a legkiválóbb fiatal sakkmesterek: Capablanca, Rubinstein, Bernstein, Alechin és Niemzovics. A verseny föltételei úgy szólnak, hogy az első forduló után, a melyben az összes versenyzők résztvettek, megalakul a győztesek csoportja: azoké, a kik az öt első helyet foglalták el e verseny után. A győztesek csoportjába Capablanca, Lasker, Tarrasch, Alechin és Marshall kerültek be. Az első versenyen Capablanca másfél egységgel nagyobb eredményt ért el, mint Lasker és már úgy látszott, hogy ezt az óriási előnyt lehetetlen elveszíteni. Már általános volt a meggyőződés, hogy Capablancában, a zseniális kubai mesterben Lasker megtalálta méltó ellenfelét; már szinte bizonyosra lehetett venni, hogy megismétlődnek az események: a mint a fiatal Lasker húsz esztendővel ezelőtti megfeszította a világbajnokság trónjától Steinitz Vilmost, most Laskertől is elragadja az elsőséget Capablanca. Lasker azonban, a ki csaknem készületlenül indult a versenyre, — esztendő óta nem vett

részt nemzetközi mesterversenyen — a győztesek csoportjának versenyében ismét régi kvalitásait ragyogtatta; egyik játszmát nyerte a másik után. Capablancával összekérülve, impozáns győzelmet aratott. Ez a játszma kivételében, fölépítésében egyike a sakkozás legnagyobb remekeinek. Capablanca, a ki eddig egyetlen vereséget sem szenvedett, hirtelen leszorult a vezető helyről, önbizalmát is elvesztette. A győztesek csoportjában elért eredményt vizsgálva, meg kell állapítani, hogy Lasker hét, Capablanca öt egységet ért el. Lasker tehát, a ki a döntő mérkőzésbe másfél egységgel hátrányosabban indult Capablancával szembe, a melyben két egységgel többet ért el, mint a fiatal kubai mester. A világmester mindenki fölött való óriási fölénye egészen világos.

Azt a pártit, a melyet a döntő mérkőzésben Lasker és Capablanca váltottak és a melytől Lasker világmesteri címe függött, óriási érdeklődés kísérte. Többszörös embergyűrű vette körül a két mestert; miniszterek, előkelő diplomaták, tábornokok, magas állású személyiségek szemlélték izgatottan a játszma menetét. És mikor Lasker győzött, óriási tapsvihar hangzott föl a teremben. Az emberek az asztalokra ugráltak, extázisban voltak, Lasker pedig, mintha semmi sem történt volna, hideg flegmával törülgette a szemüvegét. Erdemes följegyezni ezt az epizódot, a mely a sakkozás története egyik legjelentősebb eseményének kísérője...

A nevezetes verseny többi eredménye: Alechin, a fiatal orosz mester nyerte a harmadik díjat, dr. Tarrasch a negyediket és Marshall Franz az ötödiket. Meglepetés volt a sakkvilág számára, hogy Bernstein és Rubinstein, a fiatal mestergárda két kitünősége nem is kerültek be a döntő mérkőzésbe.

Abból az alkalomból, hogy Lasker meg

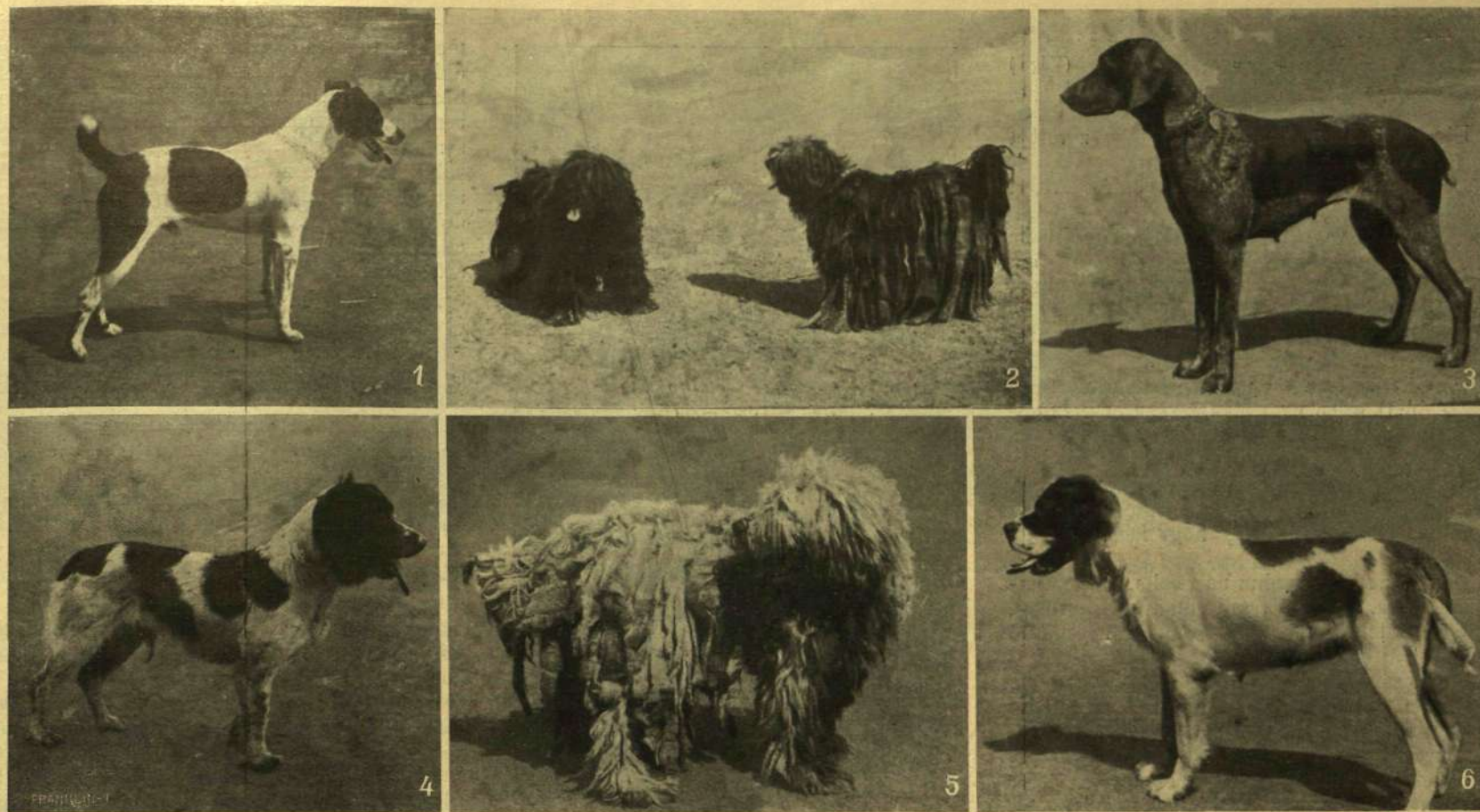
tudta védeni erősen veszélyeztetett pozícióját Capablancával szemben, jegyezzük föl a két nagymester sakk-karrierének nevezetesebb eseményeit. Lasker Emánuel, a ki berlini születésű, most negyvenhat esztendő. Huszonegy éves korában elnyerte a mesteri címet. Ezután páros mérkőzésekben sorra győzte az akkori legkitünőbb mestereket, a nélkül, hogy egyetlen pártit veszített volna. Húsz esztendővel ezelőtt, 1894-ben legyőzte az akkori világmestert, Steinitzet, a ki a matschben öt egységet tudott csak elérni Lasker tíz egységgel szemben. Huszonhat esztendő korában Lasker világmester lett és a világmesteri címet most az ugyancsak huszonhat esztendő Capablancával veszélyeztetette... Steinitz legyőzése után Lasker egyik diadalt aratta a másik után: sorra nyerte az első díjakat a szentpétervári, nürnbergi, londoni és párisi sakkversenyeken. A cambridge-springsi sakkversenyen azonban, 1904-ben, az első díjat elvitte előle Marshall és Laskernek Janovszkival együtt a második és harmadik díjon kellett osztozkodnia. Ez első veresége után Marshall és Schlechter megkísérelték, hogy matcheken elvitassák tőle a világmesteri címet. Nem sikerült nekik; Lasker legyőzte őket. Azóta azonban Lasker nem vett részt nemzetközi mesterversenyen. Capablanca mindössze három esztendővel ezelőtt tűnt föl, a mikor a san-sebastiani mesterversenyen elnyerte az első díjat. Azóta páros mérkőzésben több kitünő mestert győzött le, de nemzetközi mesterversenyen nem vett részt. Most, Szentpétervárott szédítő tempóval indult. Tizenöt fordulón keresztül ő vezetett; játszma-vesztés nélkül, míg aztán Lasker, majd utána Tarrasch legyőzték. A világmesterrel a versenyszabályok értelmében három pártit játszott; kettő remis volt, egyet nyert. Lasker két egysége ellen tehát Capablanca csak egy egységet tudott fölmutatni.

A gáztechnikusok kongresszusának kirándulása az óbudai új gázgyárhoz.

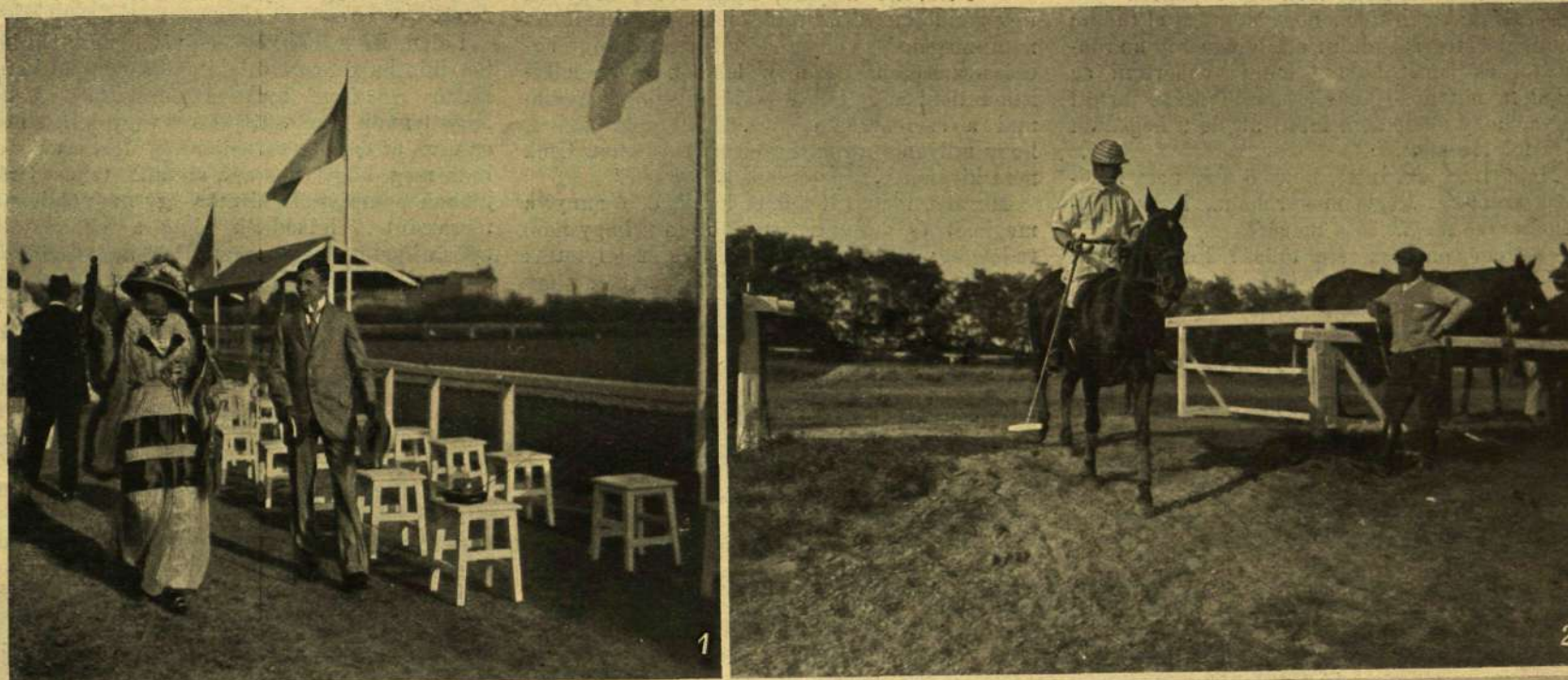

A közönség az úpesteri hídon várja a kongresszus tagjait hozó hajót.

1. Simasörű foxterrier (Cseh Ödön tenyésztete). — 2. Pulik (a budapesti állatkert tulajdona). — 3. Német vizsla (Graffy Frigyes tenyésztete). — 4. Spinger Spaniel (Buda-Ujlaki tenyésztet). — 5. Komondor (a budapesti állatkert tulajdona). — 6. Bernáthegei (Graffy Frigyesné tenyésztete).

AZ ORSZÁGOS EBKIÁLLÍTÁS CHAMPION-DIJÁNAK NYERTESEI. — Jelfy Gyula főlvételei.

1. Anguszta főhercegnő és fia, József Ferencz főherceg. — 2. Gróf Andrássy Manó. — 3—4. Küzdelem a labdáért.

A BUDAPESTI PÓLÓ-VERSENYEKRŐL. — Balogh Radófi főlvételei.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény. (Vége.)

Irta Lagerlöf Selma. — Svéd eredetiből fordította L. B.

Hirtelen abbahagyta. Tudta, hogy ez volt a legrosszabb, a mit csak mondhatott.

Levette a kezét szeméről és összeszorított ököllel a levegőbe csapott.

— Gyilkos vagyok, tudom. Minden éjszaka átszenvedtem egyszer. A haláltánc-dalt búztam és ő táncolt, míg össze nem esett, és meghalt. Ime ebből látni, milyen vagyok.

Erre már nehéz volt felelni. Legjobb, ha tovább mondja, ha már benne van.

— Ezen a télen már nem játszottam neki. Azért, mert téged akartalak megkérni. Azt hittem, hogy ő akarja. De most látom, hogy nem ő akarja, hanem csak én magam.

Nem akart szólni, hanem kinyújtotta kezét, hogy rátegye homlokára és megnyugtassa. Ő azonban visszalépett, úgy hogy nem tudta elérni.

— Bár ne kértél volna meg soha, hogy játszsam, soha, soha! Vágtad volna el a hurokat, mikor hallottad, hogy játszom. A hegedűsőt mindent új életre ébresztett bennem.

Fölkaczagott kegyetlenül és vadul.

— Ide jöttem azonnal, a mint üzenetedet megkaptam és magammal hoztam a hegedűmet, mert azt hittem, hogy jobban megvigasztal, mint én magam. De midőn bejöttem, akkor minden újra föléledt. Láttam a nagy termet, hol lihegve, dobogva, forogtak a párok és azok között megláttam azt az egyet, a ki oly bájosan és könnyedén libegett tova, mintha nem is tartoznék a többiekhez. És azután neki játszottam, csak egyedül neki. És a halálba kergettem!

Kezét tördelte, hogy csak úgy ropogott.

— És én azt hittem, hogy mindezt el tudom felejteni! Megszabadulni a lelkiismeret mardósásától és ismét boldog lenni! Kikerülni az esküt, a mit a sirjánál tettem! Varázs tartott fogva, hogy elfeledtem mindent, de a hegedűm újra fölébresztett.

Maja Liza azt hitte, hogy ő már nem is létezik számára. Mégis megpróbálta, hogy megvédelmazze magát és a magát.

— Nem gondolsz rám többé? Én is bírom az ígéretemet.

— Azt azért tettem, mert azt hittem, hogy ő akarja. Most már jobban tudod. Csak egyedül akar birni engem, tudod. Engedj hát szabadon!

— Kedvesem, — mondta — hogy engedhetnélek szabadon? Hiszen nekem nincsen senkim rajtad kívül. És ha talán egy élőnek lenne joga hozzád, úgy engednék. De miért mondjak le rólad egy halott miatt?

Volt valami a hangjában, a mi meghatotta. Fölnézett rá és a komorság, az ijedelem eltűnt arczáról. Még kezében volt a hegedű és a vonó. De úgy érezte, hogy nehezebb esik tartani, nem akarta azonban a földre tenni, hanem odanyújtotta Maja Lizának. Az szó nélkül átvette és fölretette az asztalra.

Midőn visszatért az ablakhoz, Liljecrona megragadta mind a két kezét. Odaszorította a homlokához és ott tartotta egy darabig, hogy megérezze, minő forró és zavaros gondolatok forrongtak benne. Azután elkezdett beszélni bá-

Kubik Béla egykori horsodmegyei főispán, ki most halt meg.

natteli hangon és annyi félbeszakítással, de mégsem úgy, hogy föl nem ismerhette.

— Nem, ne higgyd, Maja Liza, hogy én úgy gondolom, a mint az előbb mondtam. Az nem magamért volt, midőn kértelek, hogy bocsáss szabadon. De nem lehetek olyan lelkiismeretlen, hogy téged is lerántalak magammal a szerencsétlenségbe. Most már tudod, hogy milyen vagyok, ha elragad a bánat. Csak nem kívánod, hogy egybekeljek veled?

Megállt, hogy a feleletet hallja, de ő annyira megijedt és annyira elszomorodott, hogy nem tudott egy szót sem szólni, mire az folytatta:

— Jól tudom, hogy minő helyzetben vagy és én sem akartam mást, mint hogy oldaladnál lehessen, miután édes apád meghalt. De most jól meg kell fontolnod a dolgot, mert mindazt a keménységet, a mit mostohádtól el kellett szenvedned, nem lehet összehasonlítani azzal a nyomorúsággal, a mi rád vár, ha velem egybekelsz. Kénytelen vagyok neked mindent bevallani. Majd nem egyszer elfog olyan bánat, hogy nem tudok otthon maradni, hanem elmegyek vadon vidékre és heteken át bolyongok ottan, a nélkül, hogy embert látnék. Majd beledobom magam a legszilajabb élet forgatagába, csak hogy felejteni tudjak. Ah, most már megérted, Maja Liza, sokkal inkább szeretlek, sehogyan magammal ragadjalak? Nem szabad lett volna közelednem hozzád és nem is tettem, míg azt nem hittem, hogy már meggyógyultam.

Ismét elhallgatott, de ő még mindig nem volt készen a felelettel, tehát folytatta:

— Az előbb majdnem megharagudtam rád, mert a te hibád volt, hogy eljöttem ide hegedűlni, és a hegedűsőt volt az, a mi felszínre hozta mindazt a keserűséget és bánatot, a mi bennem visszamaradt. Bárcsak ne tudtam volna semmi veszélyről, hanem feleségül vettelek volna azon hitben, hogy minden jól van. De azt jól tudhatod, hogy csak egy pillanatig gondolkodtam így. Nagyon is szeretlek, Maja Liza, oh, nagyon is ahhoz, hogy azt kívánjam, légy a feleségem!

Azalatt míg beszélt, Maja Liza mindig csak őt nézte. Megértette, hogy mind igaz, a mit mond, hogy annyira szenved a nehéz bánattól, és hogy könnyen lehetséges, hogy még szerencsétlenebb lehet, ha feleségül megy hozzá, mint édes anyja uralma alatt. De azért mégsem gondolt másra, mint oldala mellett állni és megsegíteni.

— Ah, — mondta — tud meg tehát, hogy én szívesebben élek velek együtt bánatban és szomorúságban, mint egy másikkal örökös vídamságban. Ne hagyj el tehát, ha igaz, hogy szeretsz engem. Hogyan tudok...

Itt félben hagyta. Jól látta, hogy mindaz, a mit mondott, nem hatotta meg. «Oh, — gondolta, — hogyan értessem meg vele, hogy az volna reám nézve a legnagyobb boldogtalanság, ha nem követhetném, ha nem segíthetném keservében?

— Ebben az egész évben — gondolta tovább — a legnagyobb szomorúságban és aggodalomban éltem. De sokat okultam belőle. Most már nem vagyok olyan gyermek, mint akkor voltam, mikor édes apát elvesztettem. Nem akarom mindazt elpanaszolni, a mit el kellett szenvednem, hanem csak annyi belátást akarok, hogy meg tudjam azt tartani, a kit szeretek.

Főlemelte a tekintetét és végig nézett a kerten, mintha keresne valakit, a ki megsegíthetné. Ekkor egyszerre csak elcsodálkozott. Lehet, hogy tegnap nem vette észre, vagy lehet, hogy ép ezen az éjszaka történt meg. Mert csak most látta meg, hogy édes apa almafái teljes virágjukban pompáznak. Mintha egy nagy fehér és rózsaszíntű hűződnék végig a lakóházától a nyírfa-ligetig, hogy megvédjék a gyümölcsöset az északi szélről. Minden ág tele virággal. Úgy tetszett, mintha szemeláttára nyitlak volna ki. Illatozott, ragyogott és szongott a méhek sokaságától. A nap is feljött a hegy mögül és sugarai végig siklottak az erdő fái fölött, végigtáncoltak a mezőkön, mintha sietnének elérni a fényes almavirágokat, hogy még több fényt és ragyogást szórjon rájuk.

Midőn ezt Maja Liza meglátta, úgy érezte, mintha fölolvadnék a szíve a részvétől.

— Szegény, szegény! — gondolta. — Csodálatos-e, hogy olyan bánatos? Hiszen neki tizen-négy éves korától nincsen otthona. Mindez most másképp lesz, ha ide költözik Lövdalába. Istenem, micsoda kedves otthont fog majd berendezni számára! Micsoda kellemes napokat éltem át én itten az utolsó évig. Ha majd eljön, akkor épen olyan boldogban fogunk sétálgatni az almafák alatt, mint annak idején édes apával. Vajha én gondoskodhatnék róla!

Egészen belepirult és szeme fölragyogott.

INDULÁS A TÁTRA AUTOMOBIL TÚRAÚTRA BUDAPESTRŐL, A KIGYÓ-TÉRRŐL, MÁJUS 24-ÉN HAJNALBAN. — Jelfy Gyula felvétele.

Csak beszélhetne neki úgy Lövdaláról, hogy megértene, hogy ez az igazi jó otthon, a mi neki nincsen!

Hirtelen fölriadt gondolataiból, mikor az kezét elengedte, melyet mindeddig magához szorított.

— Add vissza a hegedűmet, hogy elmehe-
sek! — mondta. — Tudom magad is belátod, hogy nincs más választásom.

Nem csodálkozhatott, ha azt hitte, hogy elengedi. Ott állt és kereste az igazi szavakat, a melyekkel visszatartsa őt, de nem találta meg.

— Kedvesem — mondta nagy heveséggel — maradj még egy kicsit! Nem akarsz szétneézni Lövdalában? Nem szép itt az almavirágzás? Nem látod, mint aranyozza be a napfény a fűvet? Nem akarsz...

Nem ment tovább. Kifogyott a szava. Arról a kedves otthonról akart beszélni, a mit majd ők ketten építhetnek itten Lövdalában, de azután úgy gondolta, hogy ezt ő nem tudja értékelni. Egy kedves otthon nem ugyanazt jelenti számára, mint azt ő gondolja.

Ismét a hegedűjét kérte. Azután azt mondta, hogy soha többé nem kerül az útjába.

Szívéhez szorította a kezét és fölshajtott. Most hát elmegy és soha többé nem kerül az útjába! És ő nem talál szavakat, hogy meg-hassza őt! Nem tudja őt visszatartani!

Nincsen más mód. Engednie kell. Elment az ablakból, hogy elhozza, a mit kíván.

Midőn azonban Maja Liza kezébe vette a hegedűt, megállt. Csodálatos gondolatai támadtak.

Most hát a kezében tartja azt, a minnek a

legnagyobb hatalma van fölötte. Ez a hegedű volt az ő erőssége és vigasza a régi időkben.

Megértette, megértette! A hegedű, a zene, a midőn játszott, ez volt Liljecrona Sven számára az, a mi neki Lövdala. A zene, az az ő otthona. Ez az, a mi neki nyugalmat és vigasztalást adhat. Midőn játszott, akkor a hangok sátorra borultak feje fölé és jobban ragyogtak, mint az almavirág és a napsugár. Akkor lép be ő az igazi otthonába, mely menedéke volt magányos ifjúságának idejében.

Bátran nézett szemébe a szomorú napoknak, mert megvolt a saját hegedűje. Csak kezébe kellett fogni a vonót, hogy kinyilják az ajtó

abba a világba, a hol boldognak érezte magát. De most, az utolsó években a búskomorság ejtette hatalmába és nem tudott játszani. Elszakították az otthonától.

Oh, hogyné lenne ő is szerencsétlen, ha el kellene hagynia Lövdalát! Milyen tehetetlennek érezné ő magát idegenben! És így van ő vele is. Sehogysen érzi magát. Nem tudja, hogy hol nyerhet nyugalmat és vigasztalást.

Maja Liza most már biztos volt dolgában. Most már tudta a betegségét, de kitalálta az orvosát is. Csak megnyithatná előtte az ő igazi otthonát, akkor könnyen legyőzhetné azt, a mi most gyötíri-kínzza.

Odament az ablakhoz, de a hegedűt a kezében tartotta.

— Kedvesem — mondta — tedd meg nekem csak ezt az egyet, mielőtt elmennél! Vedd a hegedűt és játszd rajta még egyszer! Tudom, hogy ez nehéz lesz, mert az előbb oly szerencsétlenül végződött. De én nem hiszem, hogy ennek mindig így kell történnie. Nem próbálnád meg, hogy még egyszer, utoljára meghallgassalak? Győzd le magad és játszd az én kedvemért! Hiszen magad mondtad, hogy nem gyötört egész télen a búskomorság, hanem azt hitted, hogy meggyógyultál. Talán úgy is lesz. Ne gondold, hogy ez a betegség ismét komolyan visszatért! Meglátod, csak próbálj még egyszer játszani...

Vállat vont.

— Ez lehetetlen — mondta. — Csak még rosszabb lesz.

De ő csak tovább könyörgött.

— Nem kívánok soha többé semmi mást tő-

Ribáry Mór biztosító társasági igazgató, a kit a király udvari tanácsosává nevezett ki.

A KIRÁLY A KATONAI SZEMLEKÉN MEGSZÓLITVA A KÖZ-
LEGÉNYEKET.

A KIRÁLY BEVONULÁSA POINCARÉ KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK OLDALÁN.
A DÁN KIRÁLY PÁRISBAN.

Vojnich Oszkár, a kiváló utazó és vadász, a ki Port-Saïdhan öngyilkosságot követett el.

Vojnich Oszkár egy elejtett elefánt mellett. — Ezt a képet utolsó útjáról küldte Semayer Vilibáldnak, a Néprajzi Múzeum igazgatójának Afrikából.

Brocskó Lajos, a prot. orsz. árvaház igazgatója, ki most ünnepelte 40 éves igazgatói jubileumát.

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

Délután				Délután			
A vonatok indulása Budapest keleti p.-u.-ról.				A vonatok érkezése Budapest keleti p.-u.-ra.			
Érvényes 1914 május hó 1-től.				Érvényes 1914 május hó 1-től.			
vonat-szám	óra	perc	hova	vonat-szám	óra	perc	honnan
912	12:05	Szv.	Belgrad, Sofia, Saloniki	339	5:22	Vv.	Berlin, Rutika
310	8:45	Szv.	Hatvan	645	5:22	Vv.	Debrecen, Szolnok
8	6:10	Szv.	Wien, Graz, Sopron	917	5:22	Szv.	Kunszentmiklós-Tass
302	6:25	Gyv.	Rutika, Berlin	309	5:22	Szv.	Hatvan
1110	6:30	Szv.	Balatonfüred, Tapolca	1905	5:22	Szv.	Osijek, Tapolca
1502	6:45	Gyv.	Kassa, Csorba, Barta	609	5:22	Szv.	Brassó, Arad
906	6:50	Szv.	Ujvidék, Sarajevo	909	5:22	Szv.	Saloniki, Sofia, Belgrad
1512	6:55	Szv.	Kassa, Csorba	19	5:22	Szv.	Torony
2	7:00	Gyv.	Wien	313	6:00	Szv.	Pécel
602	7:05	Szv.	Arad, Brassó	17	6:05	Szv.	Román
1002	7:10	Szv.	(Fiume, Torino, Roma, Pécs, Vinkovce)	1707	6:05	Szv.	Stanislaw, Msziget
1302	7:20	Szv.	Fehérvár, Graz, Trieste	11	6:25	Szv.	Wien
402	7:25	Szv.	Stry, Przemyśl, Lemberg	1505	6:30	Gyv.	(Lemberg, Poprad-Felka, Kassa)
312	7:30	Szv.	Gödöllő	513a	6:40	Szv.	Nagyvárad
908	7:45	Szv.	Belgrad, Sofia	1007	6:45	Szv.	Fiume, Zagreb
608	7:50	Szv.	Arad, Brassó, Bukarest	407	6:50	Szv.	Lemberg, Stry, Kassa
1102	8:05	Gyv.	Balatonfüred, Tapolca	1003	7:00	Gyv.	Roma, Fiume
406	8:10	Gyv.	Kolozsvár, Brassó	315	7:05	Szv.	Gödöllő
512	8:20	Szv.	Osijek, Brod	513	7:20	Szv.	Brassó, Kolozsvár
1906	8:25	Szv.	Rutika, Berlin	917a	7:25	Szv.	Kunszentmiklós-Tass
306	8:30	Szv.	Győr, Wien, Fehérvár, Graz	317	7:30	Szv.	Gödöllő
2a	8:50	Gyv.	Msziget, Stanislaw	319	7:40	Szv.	Hatvan
1706	8:55	Szv.	Bicske	21	7:45	Szv.	Paks, Bicske
22	9:30	Szv.	Bicske	1309	8:00	Szv.	Győr, Fehérvár
1508	9:35	Gyv.	Kassa, Poprad-Felka	1513	8:15	Szv.	Csorba, Barta, Kassa
918	10:00	Gyv.	Kunszentmiklós-Tass	911	8:20	Szv.	Sarajevo, Belgrad
1112	10:45	Szv.	Balatonfüred, Tapolca	519	8:35	Szv.	Bukarest, Kolozsvár
516	11:40	Szv.	Nagykuta	321	8:45	Szv.	Hatvan
24	11:55	Szv.	Bicske	1045	9:00	Gyv.	Fiume, Tapolca
314a	12:00	Szv.	Gödöllő	13	9:15	Szv.	Győr

1) Junius 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
2) Vasár- és ünnepnapokon közlekedik.
3) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
4) Nagykutától Szolnokig csak szombaton és ünnepnapokon közlekedik.
5) Csak hétköznapokon közlekedik.

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

Délután			
vonat-szám	óra	perc	hova
330a	7:20	Szv.	Gödöllő

Délután				Délután			
A vonatok érkezése Budapest keleti p.-u.-ra.				A vonatok érkezése Budapest keleti p.-u.-ra.			
Érvényes 1914 május hó 1-től.				Érvényes 1914 május hó 1-től.			
vonat-szám	óra	perc	honnan	vonat-szám	óra	perc	honnan
339	5:22	Vv.	Berlin, Rutika	323	12:10	Szv.	Gödöllő
645	5:22	Vv.	Debrecen, Szolnok	611	12:30	Szv.	Bukarest, Arad
917	5:22	Szv.	Kunszentmiklós-Tass	301	12:30	Gyv.	Berlin, Rutika
309	5:22	Szv.	Hatvan	903	1:00	Szv.	Konstantinápoly, Belgrad
1905	5:22	Szv.	Osijek, Tapolca	401	1:05	Szv.	Lemberg, Kassa
609	5:22	Szv.	Brassó, Arad	7	1:20	Szv.	Wien, Sopron
909	5:22	Szv.	Saloniki, Sofia, Belgrad	601	1:25	Szv.	Bukarest, Arad
19	5:22	Szv.	Torony	1201	1:30	Szv.	Sarajevo, Brod, Szabadka
313	6:00	Szv.	Pécel	1	1:40	Szv.	Osijek, Pécs
17	6:05	Szv.	Román	1901	1:55	Szv.	Hatvan
1707	6:05	Szv.	Stanislaw, Msziget	355	2:10	Szv.	Poprad-Felka, Kassa
11	6:25	Szv.	Wien	1501	2:20	Gyv.	Győr, Fehérvár
1505	6:30	Gyv.	(Lemberg, Poprad-Felka, Kassa)	1301	2:25	Szv.	Kunszentmiklós-Tass
513a	6:40	Szv.	Nagyvárad	919	2:30	Szv.	Bicske
1007	6:45	Szv.	Fiume, Zagreb	521	3:40	Szv.	Nagykuta
407	6:50	Szv.	Lemberg, Stry, Kassa	1111	4:15	Szv.	Tapolca, Balatonfüred
1003	7:00	Gyv.	Roma, Fiume	327	4:35	Szv.	Pécel
315	7:05	Szv.	Gödöllő	329	5:25	Szv.	Gödöllő
513	7:20	Szv.	Brassó, Kolozsvár	511	6:22	Szv.	Bukarest, Debrecen
917a	7:25	Szv.	Kunszentmiklós-Tass	1512	6:25	Szv.	Bruck-Királyhida
317	7:30	Szv.	Gödöllő	1507a	6:30	Gyv.	Poprad-Felka, Kassa
319	7:40	Szv.	Hatvan	3a	6:32	Szv.	Wien, Győr, Graz, Fehérvár
21	7:45	Szv.	Paks, Bicske	1705	7:22	Szv.	Stanislaw, Msziget
1309	8:00	Szv.	Győr, Fehérvár	907	7:32	Szv.	Sofia, Belgrad
1513	8:15	Szv.	Csorba, Barta, Kassa	607	7:35	Szv.	Bukarest, Arad
911	8:20	Szv.	Sarajevo, Belgrad	421	7:35	Vv.	Szeres
519	8:35	Szv.	Bukarest, Kolozsvár	1109	7:42	Szv.	Tapolca, Balatonfüred
321	8:45	Szv.	Hatvan	305	7:42	Szv.	Berlin, Rutika
1045	9:00	Gyv.	Fiume, Tapolca	25	7:50	Szv.	Bicske
13	9:15	Szv.	Győr	523a	8:12	Szv.	Nagykuta
913	9:25	Szv.	Szabadka	1009	8:12	Szv.	Fiume, Brod
405	9:35	Szv.	Rutika, Belgrad	405	8:12	Szv.	Lavozne, Msziget
5	10:05	Gyv.	Bruck-Királyhida	329a	8:12	Szv.	Gödöllő
409	10:20	Szv.	Miskolc	9	8:22	Szv.	Wien, Graz
23	10:35	Szv.	Triest	1511	8:32	Szv.	Csorba, Kassa
605	11:20	Gyv.	Nagyvárad, Arad	1001	9:22	Gyv.	Roma, Fiume, Pécs

1) Csak vasárnapról hétfőre hajló éjjelen közlekedik.
2) Jun. 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
3) Csak vasár- és ünnepnapokon közl.
4) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
5) Csak hétköznapokon közlekedik.
6) Csak hétköznapokon közlekedik.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.

Délután			
vonat-szám	óra	perc	honnan
515a	4:30	Szv.	Szolnok
517	5:10	Szv.	Nagykuta
311a	5:22	Szv.	Gödöllő

GRAMMOFON

és gramfonlemez

óriási választékban.

Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfélemléssel csekély havi részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal” védjegyű gramfonok lerakata.

ELEK és TÁRS R.T. BUDAPEST.

Frókák V., Batvány-u. 18. Utlet VI., Andrássy-ut. 1.

Legújabb kimerítő gramfonok és lemeztárjegyek ingyen és bérmentve.

Anyák figyelmébe!

A gyermek elismert legkiválóbb tápszer: az elválasztási időszakától kezdve már könnyű emésztetőségével fogva is a **Phosphatine Faliéres**

A fogyasztás megkönnyíti és biztosítja a csontrendszer fejlődését.

Kapható minden gyógyszerboltban. Egy nagy doboz (elegendő 3 hétre) ára 3 K 80 fill.

Főraktár: ZOLTÁN BÉLA gyógyszerháza, Budapest, V., Szabadság-tér. (Nagykorona-u. sarok.)

MARGIT-CRÉME

a fürdőgolyók kedvenc széplő szere, az egész világon el van terjedve. P. raltan hatása szerencsés összehangolásban rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémot utánozók és hamisítók, tessék eredeti védjeggyel lezárított dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményről vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crém ártalmatlan, Margit-zsáppan zsírtalan vegyítésű készítmény, amely a 70 fillér külföldön nagy feltűnést keltett. Ár 1 K. 1 K 20 f.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerboltban, illatszer- és drogárúüzletben.

Ideggyenge férfiak!

Neuraszthénia szenvedők

Képleknek gyengésség azonnal megemlékeztetést tárgyaló ismeretű 40 filleres postabélyeg csatolása mellett. Nem borsólag bevezető gyógyszer. Cím: **Nova Mechanika 130.** Budapest, Főv. 40. Főposta.

Női FELSO KERESKEDELMIS ISKOLA

Értéktelji vizsgálat. Állásbiztosító. Internátus. Értéktelji kíváncsiat küld az igazgatóság.

Gulliver

A prima kaucsuk cipősarok a kaucsuk sarkok királya

rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

Technikum Mittweida

Igazgató: A. Holst, tanár. Szász királyság. Magasabb műszaki tanintézet; az elektromos és gép-technika terén. Külön osztály: mérnökök, technikusok és művezetők képzése. Elektrotechnikai és gépészeti laboratórium. Tanulmányi műhelyek. Legrégibb és legteljesebb intézet. Program stb. díjlanul a titkárság által.

Gyermekeknek

legbiztosabb szer váltó-láz, hideglelés és szármakohágás ellen a magyar orvosok által 40 arannyal jutalmazott **Rozsnyay világhírű Chinin-cukorkája és Chinin-csokoládéja**

Nem keserű és így gyermekek szívesen veszik. Milléniumi nagy éremmel kitüntetve és törvényesen védve. A valódi készítmény csomagolásán Rozsnyay M. névvel és a készítő neve látható. 1 db ár 12 fill. 25 db egy dobozban 3 korona.

Kapható minden gyógyszerboltban. — Készíti a felfaláló: **Rozsnyay Mátyás gyógyszerész.** Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

Angol bőrbutoripar

Bőrbutor szaktühelyek

KENDI ANTAL

Budapest, IV. ker. Semmelweis-u. 7. sz.

Angol bőrbutor, Ebédő-székek, irodai karosszékek szakszerű gyártása. Külön osztály használt bőrbutor modernizálására, felújítására és festésére. Székátalakítások.

Poloskák

sváb és molynak még petét is kiirtja a

Löcherer Cimexin

Nem piszkít, minden tisztítható vele. 60 fillért gyógyszerárak és drogériákban kapható. — Főraktár: **TÖRÖK gyógyszerháza, Budapest, Király-u. 12. Készíti: Löcherer gyógyszerész, Bártfa.**

mit kiabál?

hiszen mindenki tudja már, hogy a

MÁGNÁS CIPŐKRÉM

Minősége kitűnő puhit, tisztít, fényesít.

Gyártja: HERCZEG és GEIGER

csász. és kir. udvari szállító Budapest. KAPHATÓ MINDENÜTT.

500 koronát!

fizeték Önnek, ha az én gyökérszirtitóm, **Ria-balszam** az Ön tyukszemét, szemölcsét, bőrkeményesét 3 napon belül fájdalom nélkül el nem távolítja. Egy tégely jótállási levéllel 1 kor. 3 tégely 2.50 kor. KEMENY, KASSA I. Postafoók 12/1303.

Hutter és Schrantz r.-t.

szilárú- és nemesposztógyárak magyarországi telepe Budapest, X. ker., Gyömrői-út 80/15. szám.

Ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan tűsgerganyassal ellátott fűzők, csavari gépsodonyókat

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmány! (Nem tévesztendő össze más fajtá fontokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tűskés huzalok, sima huzalok, kettősegyű szeglek stb. igen jutányos árban. Gyűzők és minták ingyen és bérmentve. További gyártmányok: Kerítésrácok, kapuk és ajtók a legegyszerűbbtől a legújabbakig.

legdiszesebb kivitelű, előnyök mellett költségvetések és tervezetek díjlanul.

KELETI J.

orvos műszer és gumiarú gyára Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Külön női egészségügyi szakosztály (női kisülési és Gf Szegvár udvar (Koronaherceg-utca 14-16. szám. Legújabb 3000 ábrával ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csak a hölgyek érdekl!

Első magyar női egészségügyi és testápolási cikkek szaktühelye

KELETI J. Budapest, IV., Koronaherceg-u. 14/16. sz. (Kor. Szegvár-udvar.)

Az első saját gyártmányú és külföldi különleges: Hasdők az összes alatti bántalmak ellen. Eredeti párisi tűzők és melltartók éptermelők részére, valamint kiegészítő fűzők fűző nővédek számára. Cs. és kir. szab. árjegyzék. Egyenestartók. Hygienikus havihajtók! Gumihajrányok. A legújabb francia és amerikai női öltözköztető. Ujjl. Auto Vaginal Spray. Ujjl. Irrigátorok, bidék, valamint az összes betegápolási cikkek. — Csak szakavatott női kiszolgálás. — Működik és polgári árak. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

WIKTORIN-FÉNY

Ne vesződjék régi rossz lámpákkal, mikor csekély havi költségnél fejében a

A legideálisabb világítás a

Hogy mindenki lehetőséget tegyen az utólrérhetetlen

könnyen beszerezhető! Nélkülözhetetlen minden háztartásban!

Wiktorin és Tsa

Nincsen kanóca, nincsen vezeték, bárhol vihető és semmi körülmények között fel nem robbanhat. 100 gyertya fényerős világítás óráként csak négy állásba kerül

Budapest, VIII.,

Baross-utca 1.

Saját érdekében kérjen azonnal díjlanul tájékoztatást.

